

Г.В. ГРИТЧУК,
доцент кафедри
іноземних мов і країнознавства
Інституту туризму ДВНЗ
«Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ

КУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ НА ПРИКАРПАТТІ: СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Культурний туризм – це один з видів туризму, який покликаний задовольнити потреби людини в здобутті нової інформації щодо історико-культурного спадку обраного регіону подорожувань, у набутті нового досвіду в спілкуванні з місцевими жителями і пізнанні їх побуту, звичаїв, традицій, обрядів, мистецьких, літературних, архітектурних та інших надбань.

Івано-Франківщина, яку часто називають також Прикарпаттям, надзвичайно багата на пам'ятки історії та культури. Цей вислів став чи не “притчею во язицах”, його настільки часто вживають як і ті, хто має це робити з позицій своєї професійної приналежності, так і інші, у тому числі й пересічні громадяни. При цьому реальний стан збереженості й використання з туристичною метою історико-культурної спадщини краю, на наш погляд, досі перебуває лише в зародковому стані.

Так, безумовне лідерство серед підвидів культурного туризму на Івано-Франківщині займають фестивалі. Найбільш відомими з них є Гуцульський, історія якого налічує вже більше десятка років, Бойківський та Покутські фестивалі, які стали традиційними, Опільський фестиваль, який щойно заявив про себе, але обіцяє бути масштабним і значущим. До цієї ж когорти віднесемо і тематичні фестивалі: “Різдво в Карпатах”, “Бойківська ватра”, “Родослав”, “Карпатський вернісаж”, “Фестиваль ковалів”, етнофестиваль народної музики “Шешори” тощо. Усі вони, як правило, організовуються активними місцевими громадами за підтримки органів державної влади та місцевого самоврядування. Ефект від проведення таких заходів значний з кількох точок зору. По-перше, їх проведення є своєрідною і досить успішною промоцією краю як на теренах всієї України, так і за її межами. По-друге, вони сприяють формуванню національно-свідомого суспільства, оскільки дозволяють збагнути українцям (як за національною ознакою, так і за приналежністю до народу) власні витоки, коріння, відчутти потребу народного єднання. По-третє, такі заходи сприяють більш глибокому розумінню іноземцями менталітету, світогляду, духовних цінностей українства. По-четверте, звичайно ж, соціально-економічна складова таких заходів має позитивну динаміку. Маємо на увазі той факт, що хоча жоден з фестивалів на сьогодні не став

самоокупним, усе ж частка учасників, які мають можливість реалізувати виготовлену власноруч продукцію з кожним таким новим зростає.

Важливою складовою культурного туризму на Прикарпатті є також використання з туристичною метою пам'яток історії та культури краю: мистецьких, архітектурних, сакральних, монументальних тощо. Власне цей сегмент, точніше його використання в галузі туризму сьогодні вимагає, на нашу думку, як найбільше уваги, оскільки є найменш організованим, чи адаптованим до потреб туриста.

Так, за даними заступника начальника управління культури Івано-Франківської обласної державної адміністрації В. Тимківа на сьогодні в регіоні налічується 3903 пам'ятки архітектури, історії, монументального мистецтва, архітектури, в тому числі – 111 національного значення [10]. З них – 587 пам'яток сакральної культури, в тому числі – 446 церков та 88 дзвіниць [11], майже півтори тисячі пам'яток містобудування та архітектури, з них 133 – національного, решта – місцевого значення [12]. Не кожен регіон країни володіє таким потужним історико-культурним ресурсом, який, окрім іншого, має й рекреаційне значення.

Попри те, стан самих пам'яток викликає щонайменше занепокоєння. За останнє двадцятиліття лише цього року влада серйозно підійшла до вирішення цього питання: було розроблено й прийнято регіональну програму збереження пам'яток історії, архітектури і культури, термін дії якої розрахований до 2015 року. Важливість цього документу, на нашу думку не тільки і не стільки в тому, що влада звернула увагу на потреби підтримки національного спадку, його паспортизацію, облік і підтримання в належному стані. Не менш значимим вважаємо той факт, що сама програма не є занадто загальною, декларативною, а містить конкретні кроки щодо підтримки пам'яток історії і культури краю, з конкретною вказівкою на конкретну суму коштів, які виділятимуться бюджетом щорічно. При цьому спрямування фінансових потоків мало б здійснюватися не з одного джерела, що робить саму програму, на нашу думку, більш стійкою і реальною до виконання [13].

Звичайно, вимагають конкретизації її окремі пункти, які стосуються наукового супроводу, проектної діяльності тощо. Однак сама поява такого документу вселяє надію на покращення стану справ у цій царині. Відзначимо, що для розвитку культурного туризму це відіграватиме значення базового компонента. Адже туристу, екскурсанту цікаво і важливо при здійсненні подорожі в минулу епоху відчутти її через конкретний об'єкт, “доторкнутися” до нього, осягнути історію на сенсорному рівні. Тоді і пам'ять про відвідання регіону, міста, об'єкта буде асоціюватися з конкретною картиною побаченого.

Другою, не менш значимою складовою процесу розвитку культурного туризму в області є використання об'єктів культурно-історичної спадщини з атрактивною метою. Створення і проведення на їх базі різних за масштабністю заходів сприятиме як популяризації самих пам'яток, так і їх підтримці у належному стані. При цьому слід зважати і на той факт, що в цьому плані існують вагомі проблеми загальнодержавного значення, зокрема на

законодавчому рівні, подолати які самотужки жодному з регіонів окремо не під силу.

Важливо, на нашу думку, наголосити на участі громад, громадських організацій у розвитку культурного туризму в Івано-Франківській області. Яскравим прикладом в цьому плані є надзвичайно важливий проект “Музейне коло Прикарпаття”[14], метою якого стало усунення браку інформації про наявні в музеях експозиції, виставки та культурно-мистецькі заходи, які проводяться в регіоні, особливо наповнення програми перебування туристів так званим „інтелектуальним продуктом”. Впродовж одинадцяти місяців ініціаторами й виконавцями цього проекту було акумульовано значну інформацію про музеї області різного тематичного спрямування й підпорядкованості, яка на сьогодні є чи не найкращою.

Таким чином, розвиток культурного туризму в Івано-Франківській області, як одній з провідних в Україні в плані використання туризму як галузі господарювання, знаходиться на стадії постійного й динамічного поступу. Потреба подальшого ефективного використання історико-культурного потенціалу краю вимагає розробки і запровадження заходів системного характеру тісної взаємодії громадських, самоврядних і державних структур.

Список використаних джерел:

1. В Івано-Франківській області на паспортизацію пам'яток архітектури з обласного бюджету направили 2,3 млн.грн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://franuk.com/news/economica>. – Назва з екрана.
2. Храми світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gk-press.if.ua/node/1136>. – Назва з екрана.
3. В Івано-Франківській області затверджено спеціальну регіональну програму збереження пам'яток історії, архітектури і культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firtka.if.ua/?action=show&id=1021>. – Назва з екрана.
4. Регіональна цільова програма з реставрації пам'яток містобудування та архітектури місцевого значення Івано-Франківської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.careers.com.ua/fileadmin>. – Назва з екрана.
5. Музейне коло Прикарпаття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.museum.if.ua/project.html>. – Назва з екрана.